

Izjava za medije

Slovenski rejci govedi so od leta 2014 vsako leto zaradi nizkih odkupnih cen izgubili povprečno 26 milijonov sredstev

Če bi bila slovenskim rejcem govedi in njihovim zadrugam priznana vsaj povprečne letna evropska odkupna cena klavnega goveda in mleka, bi od leta 2014 do vključno leta 2021 lahko sami v razvoj svoje dejavnosti investirali 208 milijonov evrov.

Ljubljana, 30. 6. 2022 – Rejci govedi želijo z investicijami v dobrobit živali slediti pričakovanjem družbe, vendar bodo za to potrebovali tako podporo države v obliki vitkejših administrativnih postopkov za pridobivanje upravnih dovoljenj za investicije v modernizacijo reje, posluh kmetijske politike v obliki pospešene podpore v okviru programa razvoja podeželja, partnerski dialog z živilsko predelovalno industrijo in trgovino ter osveščenega potrošnika, ki bo s svojo izbiro hrane slovenskega porekla prispeval k trajnejšemu razvoju slovenskega podeželja, gospodarstva in celotne slovenske družbe. Nizkim odkupnim cenam, ki so zaznamovale »koronski« leti 2020 in 2021, je v letu 2022 sicer sledila (daleč premajhna) rast odkupnih cen, ki pa še zmeraj zaostajajo za povprečnimi evropskimi cenami. Odkupne cene v letu 2022 ne pokrivajo visokih stroškov reje, ki so posledica krize zaradi ruske invazije na Ukrajino. Kmetje zato s strahom zrejo v negotovo prihodnost. Ali bomo v prihodnosti še samooskrbni z govejim mesom in mlekom?

V letu 2021 smo v Sloveniji po podatkih Statističnega urada Slovenije beležili 110 % stopnjo samooskrbe z mesom govedi, pri čemer je znašala domača prireja mesa 47,96 tisoč ton in se je glede na leto 2014 povečala za 21 %. Uvoz mesa je istega leta znašal 15,13 tisoč ton in se je glede na leto 2014 povečal za skoraj 64 %. Pretežno je bilo meso dobavljeno iz skupnega evropskega trga. Samooskrbnost z govejim mesom je imela v obdobju 2014 – 2021 trend rasti, trend rasti je imel tudi izvoz živih živali (leta 2021 15,99 tisoč ton ali 41 % več kot v letu 2014) in mesa (leta 2021 9,17 tisoč ton ali 2,4 X več kot leta 2014). Povečala se je tudi domača potrošnja na prebivalca (na 20,63 kilograma ali 12 % več kot leta 2014).

V obdobju od 2014 do 2021 so povprečne odkupne cene slovenskega klavnega goveda in mleka zaostajale za povprečnimi odkupnimi cenami na skupnem evropskem trgu. Po izračunih Zadružne zveze Slovenije na podlagi podatkov Evropske Komisije in Tržno informacijskega sistema za mleko in mlečne izdelke ter goveje meso, so

slovenski kmetje v zadnjih osmih letih prejeli 158 milijonov evrov manj za oddano mleko, 25 milijonov evrov manj za mlado pitano govedo in 28 milijonov manj za krave za zakol kot v povprečju evropski kmetje. To so sredstva, ki bi jih lahko namenili v razvoj panoge tako s stališča učinkovitosti, trajnosti kot tudi dobrobiti živali.

V letu 2022 so odkupne cene tako mladega pitanega goveda kot klavnih krav z zamikom sledile rasti cen na evropskem trgu. Po začetne trendu poviševanja cen za mlado pitano govedo in krave, se je trend s koncem aprila obrnil. V 24. tednu letošnjega leta je bila cena mladega pitanega goveda za slovenske kmete za 5,9 % nižja kot cena za avstrijske kmete in kar 13,6 % nižja od evropskega povprečja. Slovenske odkupne cene so na repu evropskih tudi pri klavnih kravah. V 24. tednu Avstrija in Italija beležita 8,5 % oz. 10,4 % višje odkupne cene klavnih krav kot Slovenija.

Še nikoli doslej kmetje niso bili tako izpostavljeni podražitvam vhodnih surovin za kmetijsko pridelavo kot v zadnjem letu, ko so se goriva podražila za skoraj 50 %, mineralna gnojila za 3 – 4 krat in krmila za več kot dvakrat v primerjavi z obdobjem pred pandemijo. Podražila se je tudi električna energija, sredstva za zaščito rastlin in semenski material. Višje odkupne cene v letu 2022 teh povišanj kmetijske pridelave ne pokrivajo. Slovenski rejci govedi in njihove zadruge s strahom opazujejo tudi trg z žiti zlasti v Italiji, kot eni od držav uvoznic slovenskega goveda. Zaradi vremenskih razmer je namreč v Italiji in drugih evropskih državah pričakovati manjše pridelke žit. To lahko povzroči hitrejše izhlevljanje živali in zasičenje klavniškega trga v teh državah z domačo govedino, ki bo povzročila tudi pritisk na slovenski trg in še dodaten padec cen. Konec maja so s strani slovenskih klavnic že prihajale prve najave o padcu odkupnih cen za mlado pitano govedo, ocene so bile med 7 do 10 % (25 - 30 centov/kg).

Zadružna zveza Slovenije zato poziva ministrstvo, pristojno za kmetijstvo in Vlado Republike Slovenije k čimprejšnjemu ukrepanju v okviru začasnega okvira zaradi ukrajinske krize, da se zaradi nižjih odkupnih cen oblikuje ustrezne ukrepe, ki bodo v kmetijstvu nadomestili izpad prihodka. Možnosti, ki jih nudi okvir, ki je v veljavi do 31. 12. 2022, za oblikovanje ukrepov za kmetijsko pridelavo in agroživilsko dejavnost po ocenah Zadružne zveze Slovenije namreč še niso v celoti izkoriščene (za kmetijsko dejavnost do 35.000 EUR/KMG in za druge dejavnosti, vključno z agroživilsko do 400.000 EUR; likvidnostna pomoč v obliki državnih garancij in subvencioniranja obrestne mere; pomoč za kompenziranje visokih stroškov energije). Dejstvo je, da se tudi zadruge v prav vseh dejavnostih (odkup, skladiščenje/hlajenje, živilsko predelovalna dejavnost, veleprodaja živilskopredelovalni industriji in trgovinskem sistemom ter oskrba podeželja z živili in repromateriali preko lastne maloprodajne mreže trgovin) soočajo s porastom stroškov, zlasti električne energije, kar lahko ogrozi njihove dejavnosti in negativno vpliva ne samo na njih temveč na celotno verigo oskrbe s hrano v Sloveniji ter oskrbo podeželja. Zadruge so namreč ključen dobavitelj surovin živilsko predelovalni industriji, zlasti mleka in klavne govedi (v obeh sektorjih od družinskih kmetij zberejo in tržijo okoli 80 % celotnega evidentiranega slovenskega odkupa). Kmetje in zadruge opozarjajo, da je časa za ukrepanje vedno manj. Z vsakim zaprtim hlevom izgubljamo prehransko suverenost države.

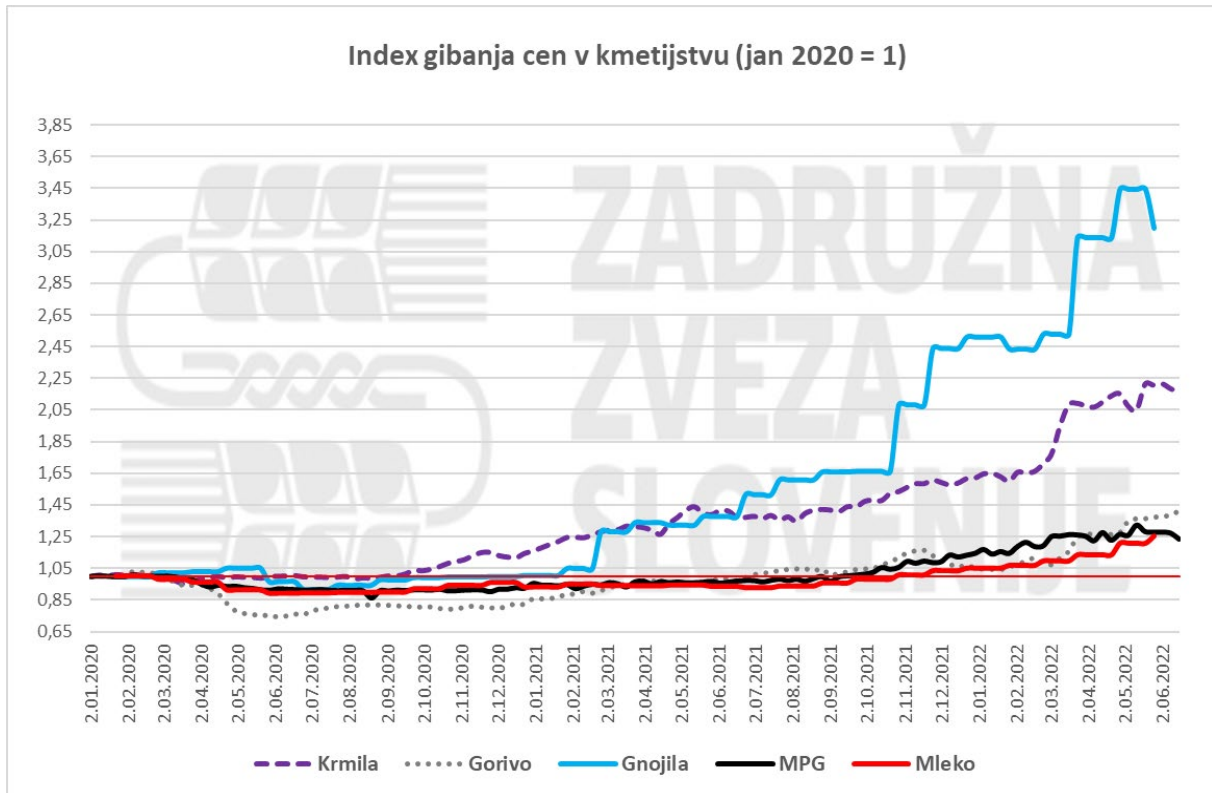
Zadružna zveza Slovenije združuje 60 kmetijskih in gozdarskih zadrug, ki so prisotne v vseh slovenskih regijah, povezujejo 13.500 kmetov članov in zaposlujejo 2.600 delavcev. Zadruga, članice Zveze od kmetij članov in partnerskih kmetij zberejo in tržijo več kot 75 % vseh kmetijskih pridelkov. V uradnem slovenskem odkupu zadruga dosega pomembne tržne deleže: mleko 78 odstotkov, klavno govedo 76, klavni prašiči 32, grozdje 70, pšenica 31, žita, vključno s koruzo 40, zelenjava 29, krompir 20 in bučnice 90 odstotkov. V pomembnih količinah kmetje prek svojih zadrug tržijo tudi sadje, hmelj in les (po podatkih za leto 2020). V okviru svojih dejavnosti imajo številne zadruga lastne predelovalne obrate: klavnice, mesno- in mlečno-predelovalne obrate, oljarne, vinske kleti in druge, v katerih proizvajajo proizvode lastnih blagovnih znamk vrhunske kakovosti. Zadruga v več kot 330 prodajalnah na podeželju opravljajo tudi trgovinsko dejavnost. Zadruga so v lasti kmetov članov, ki z njimi upravljajo in jih nadzorujejo. So steber prehranske varnosti Slovenije in ključen oskrbovalec slovenskega kmetijstva in podeželja.

Dodatne informacije: Alenka Marjetič Žnider, vodja Oddelka za kmetijstvo, gozdarstvo in zadružništvo, alenka.marjetic.znider@zzs.si .

Priloge:

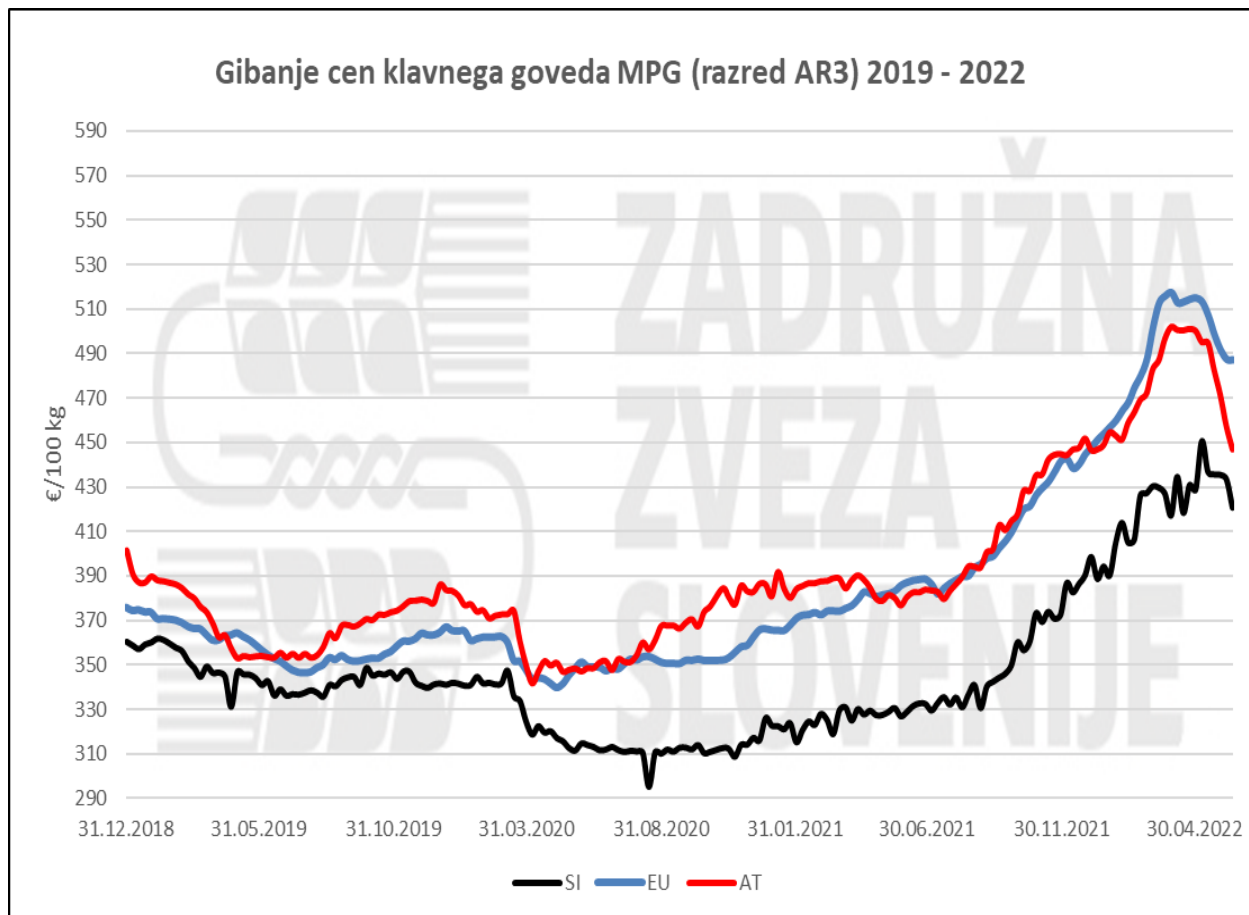
- Slika 1: Gibanje indeksov odkupnih cen mleka in klavnega goveda ter cen repromateriala (jan 2020=1)
- Slika 2: Primerjava gibanja odkupnih cen mladega pitanega goveda med Slovenijo, Avstrijo in povprečno odkupno ceno v EU
- Slika 3: Primerjava gibanja odkupnih cen klavnih krav med Slovenijo, Avstrijo in povprečno odkupno ceno v EU
- Slika 4: Primerjava odkupnih cen klavnega goveda izbranih držav članic

Slika 1: Gibanje indeksov odkupnih cen mleka in klavnega goveda ter cen repromateriala (jan 2020=1)

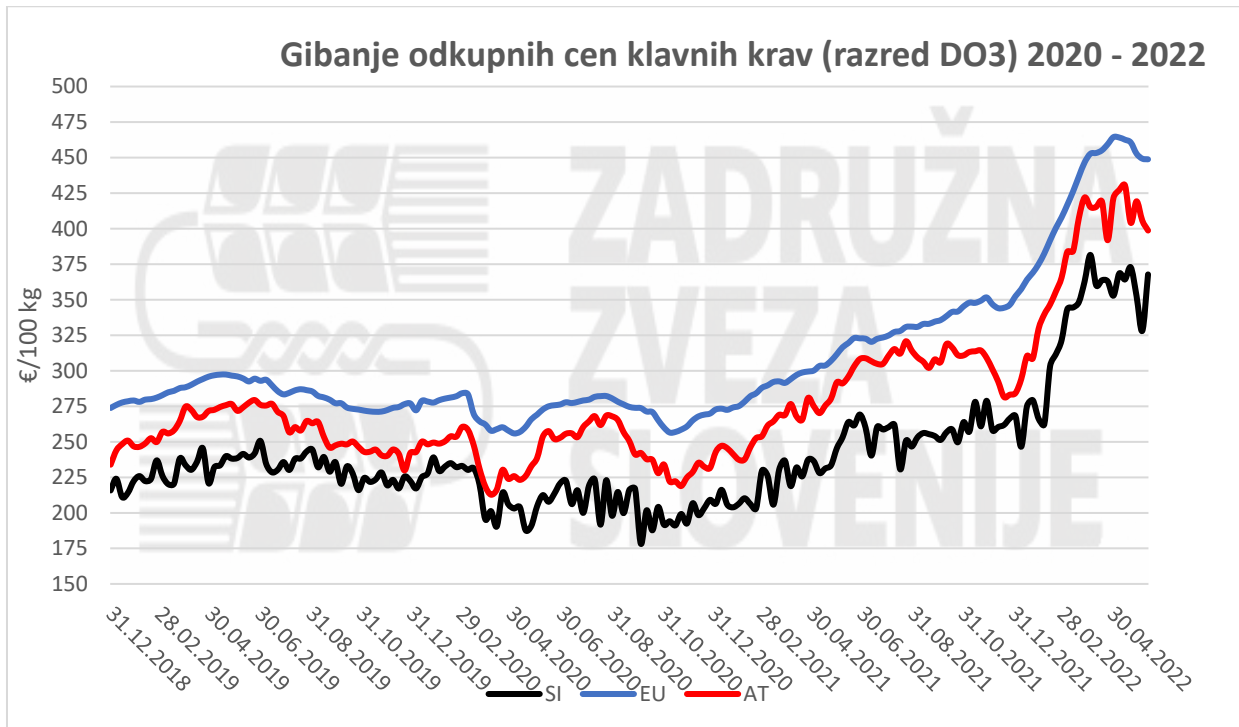
Vir: DG Agri, Index Mundi, Komisija EU, ARSKTRP, preračuni ZZS

Slika 2: Primerjava gibanja odkupnih cen mladega pitanega goveda med Slovenijo, Avstrijo in povprečno odkupno ceno v EU

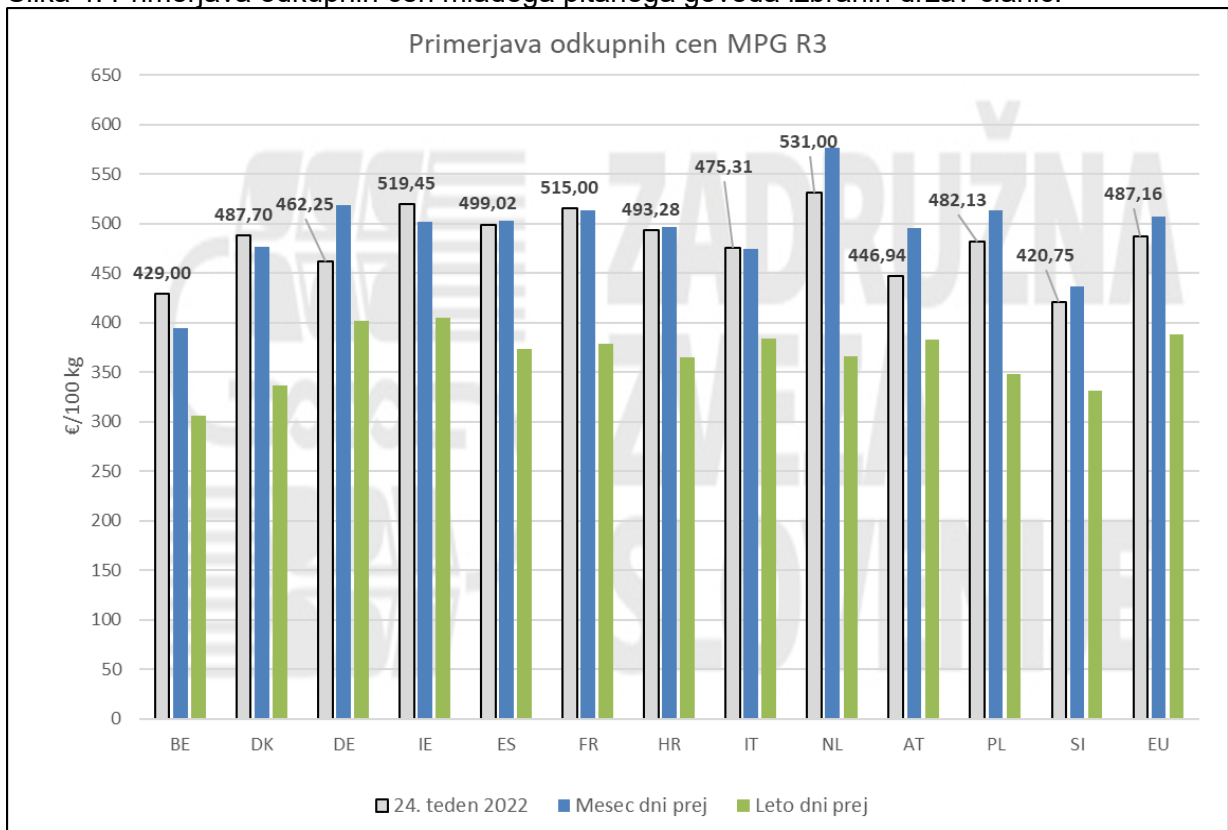
Vir: DG Agri, ARSKTRP, preračuni ZZS

Slika 3: Primerjava gibanja odkupnih cen klavnih krav med Slovenijo, Avstrijo in povprečno odkupno ceno v EU:

Vir: DG Agri, ARSKTRP, preračuni ZZS

Slika 4: Primerjava odkupnih cen mladega pitanega goveda izbranih držav članic:

Vir DG Agri, ARSKTRP, preračuni ZZS